

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV ČESKOSLOVENSKÉ AKADEMIE VĚD
V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1968

BRNO 1970

DIE SIEDLUNG DER GLOCKENBECHERKULTUR
UND EIN GRAB DES SPÄTLENGYELHORIZONTE
IN KLOBOUKY BEI BRNO
(Bez. Břeclav)

Beim Tiefpflügen unter dem Weinberg störte man auf der Flur „Dílky pod Ochůzky“ eine Siedlung der Glockenbecherkultur (ältere Phase), die drei selbständige Siedlungseinheiten bildeten, und ein Grab des Spätlengeyelhorizonts, das ein beschädigtes Gefäß und eine Feuersteinspitze enthielt.

ZVONCOVITÉ POHÁRY OD LANŽHOTA
(okr. Břeclav)

JOSEF UNGER, Okresní muzeum, Mikulov

Při hráč na pískovišti v trati „Padělky“ u staré silnice Břeclav—Lanžhot nalezl J. Kristoň z Břeclavě dva zvoncovité poháry, které byly předány muzeu v Mikulově. Při prohlídce naleziště nebylo nic dalšího zjištěno. Větší pohár, zdobený po celém povrchu těla, je vysoký 130 mm a menší, rovněž zdobený, je vysoký 98 mm. Nálezy jsou uloženy v mikulovském muzeu inv. čís. A 1582 až 1583.

GLOCKENBECHERFUNDE VON LANŽHOT
(Bez. Břeclav)

Auf der Flur „Podsedky“ fand man zwei Glockenbecher.

VÝZKUM NITRANSKÉHO POHŘEBIŠTĚ
U HOLEŠOVA V ROCE 1968
(okr. Kroměříž)

JAROMÍR ONDRÁČEK, AÚ ČSAV Brno

Tab. 14

Pátá výzkumná sezóna v Holešově se zaměřila hlavně na plochu v severní části pohřebiště. Současně byl několika sondami definitivně vymezen okraj na západní a východní straně. Z celkového počtu 72 prozkoumaných kostrových hrobů patřily čtyři kultuře zvoncovitých poháru a ostatní nitranské skupině. Výzkum v roce 1968 potvrdil dominénu, že v severní části pohřebiště se soustředují hroby starší fáze, neboť zde byly odkryty i dva hroby s keramikou typu Veselé, zdobenou šňůrovými otisky a další hroby, obsahující keramické typy blízké protoúnětické fázi. Naproti tomu několik hrobů z východního a jižního okraje pohřebiště se svými nálezy hlásí do pokročilého stadia starší doby bronzové a v některých případech se objevují elementy, charakteristické pro klasickou fázi únětické kultury. Je však patrné, že pohřebiště tvoří uzavřený celek, zachovávající od nejstarší až po nejmladší fázi jednotný pohřební ritus s typicky nitranským způsobem ukládání zemřelých podle pohlaví, hlavou k západu nebo k východu. Vylupování bylo zatím zjištěno jen u nejmladších hrobů při východním a jižním okraji.

Z dosud prozkoumaných osmi hrobů kultury zvoncovitých poháru je jeden žárový a sedm kostrových, z nichž šest obsahovalo skrčené kostry na levém boku hlavou k severu a jeden kostru na pravém boku hlavou k jihu. Keramika je většinou zastoupena hnědými a černými džbánky, hrnky a miskami, které jsou ve dvou hrobech provázeny červenými zvoncovitými poháry. Z ostatních nálezů se vyskytly dvě nátepní ploténky, šipka, rohovcové ústupy a kostěný knoflík s v-vrtáním.

Porušení tří hrobů kultury zvoncovitých poháru nitranskými nepřineslo zatím konkrétnějších poznatků týkajících se vzájemného vztahu obou kultur. Je zřejmé jen to, že převážná část nitranských hrobů (s pazourkovými šipkami, tyčinkovými nátepními ploténkami, skleněnými korálky, vrbovými listy a drátěnými ozdobami) je mladší než holešovské hroby kultury zvoncovitých poháru.

Dosavadní výzkumy (1951, 1964—1968) odkryly asi 370 hrobů a prokázaly, že na pohřebišti v Holešově se pohřbívalo po celou dobu existence nitranské skupiny, tj. od nejstarší fáze se šňurovou keramikou typu Veselé až po nejmladší fázi, poznamenanou silnými vlivy klasické únětické kultury.

A U S G R A B U N G D E R N I T R A - G R U P P E - N E K R O P O L E B E I H O L E Š O V I M J A H R E 1 9 6 8

(Bez. Kroměříž)

Die Hauptforschungstätigkeit der fünften Grabungsetappe in Holešov war vor allem auf den nördlichen Teil der Grabungsfläche gerichtet. Gleichzeitig stellte man mittels Suchgräben endgültig den West- und Ostrand des Gräberfeldes fest. Von der Gesamtzahl der 72 erschlossenen Gräber gehören vier Gräber der Glockenbecherkultur an, die übrigen durchweg der Nitra-Gruppe. Die Ausgrabung vom Jahre 1968 bestätigte die Annahme, daß die Gräber der älteren Phase im nördlichen Teil der Nekropole kumulieren, denn hier legte man u. a. zwei Gräber mit Keramik vom Typus Veselé frei, die Schnurverzierung tragen und Gräber, deren keramisches Inventar den Proto-aunjetitzer Keramiktypen nahesteht. Demgegenüber führen einige Gräber vom Ost- und Südrand der Nekropole Grabgut, das dem fortgeschrittenem Stadium der älteren Bronzezeit entspricht und einigmal erscheinen Elemente, die für die klassische Phase der mährischen Aunjetitzer Kultur kennzeichnend sind. Offensichtlich bildet das Gräberfeld aber einen geschlossenen Komplex, denn von der ältesten bis zur jüngsten Phase wird ein einheitlicher Grabbrauch geübt, mit der für die Nitra-Gruppe kennzeichnenden unterschiedlichen Seitenlage der Geschlechter, Kopf gegen Westen, bzw. gegen Osten mit dem Blick nach Süden gerichtet. Grabraub konnte bislang nur bei den jüngsten Gräbern am Ost- und Südrand des Gräberfeldes festgestellt werden.

Eines von den 8 bisher untersuchten Glockenbechergräbern der Brandgrab, die restlichen 7 sind Körpergräber. 6 Bestattungen trafen wir in linker Hocklage mit dem Kopf gegen Norden an, einmal einen rechten Hocker mit dem Kopf gegen Süden. Die Keramik repräsentieren vor allem braune und schwarze Krüge, Töpfe und Schüsseln, in zwei Gräbern treten rote Glockenbecher auf. Das übrige Fundgut ist durch zwei Armplatten, eine Pfeilspitze, zwei Hornfelsabschläge (Hornsteinabschläge) und einen Knochenknopf mit V-förmiger Durchbohrung vertreten.

Die Störung dreier Glockenbechergräber durch Gräber der Nitra-Gruppe brachte bislang keine konkreten Erkenntnisse hinsichtlich der Beziehungen der beiden Kulturen zueinander. Wir können derzeit nur sagen, daß die überwiegende Anzahl der Nitra-Gruppe-Gräber mit Pfeilspitzen aus Feuerstein, Glasperlen, Weidenblatt- und Drahtschmuck offenbar jünger ist als die hier angetroffenen Glockenbechergräber.

Durch die bislang durchgeföhrten Ausgrabungen (1951, 1964—1968) wurden ungefähr 360 Gräber freigelegt und der Erweis erbracht, daß das Gräberfeld in Holešov während der ganzen Dauer der Existenz der Nitra-Gruppe belegt wurde, d. h. schon seit Beginn der ältesten Phase mit Schnurkeramik vom Typus Veselé bis zur jüngsten Phase, die unter dem starken Einfluß der klassischen Aunjetitzer Kultur stand.

S P E K T R Á L N Í A N A L Ý Z Y M Ě D Ě N Y C H P Ě R Ě D M Ě T Ú N I T R A N S K Ě S K U P I N Y Z H O L E Š O V A (okr. Kroměříž)

LADISLAV PÁGO, AÚ ČSAV Brno

Měděné předměty z pohřebiště nitranské skupiny v Holešově, okr. Kroměříž, byly i v tomto výzkumném období studovány také z hlediska jejich chemického složení. Byly sledovány zejména doprovodné stopové prvky mědi, podle nichž lze určit pravděpodobný původ kovu. K jejich stanovení bylo použito opět známé fyzikální metody, emisní spektrální analýzy.

V tabulce 1 jsou uvedeny výsledky spektrální analýzy v polokvantitativním vyhodnocení nejdůležitějších stopových prvků. Ze zjištěných spektrálních čar vyplývá, že předměty byly zhotoveny z mědi. Ostatní prvky jsou jen doprovodné, které zůstaly v kovu při tavení měděné rudy jejich nedokonalou separací. Cín (Sn) se vyskytuje rovněž jen ve stopovém množství, takže analyzované předměty nelze považovat za bronzové. Silnější stopy v této mědi představují prvky stříbro (Ag), arzén (As), nikl (Ni), antimón (Sb) a železo (Fe), menší stopová množství zaujmají u většiny předmětů olovo (Pb), vizmut (Bi), kobalt (Co), mangan (Mn) a chrom (Cr). U některých před-

P R E H L E D V Ý Z K U M Ũ 1968

Vydává: Archeologický ústav ČSAV v Brně, sady Osvobození 17/19

Odpovědný redaktor: Prof. dr. Josef Poulik, DrSc.

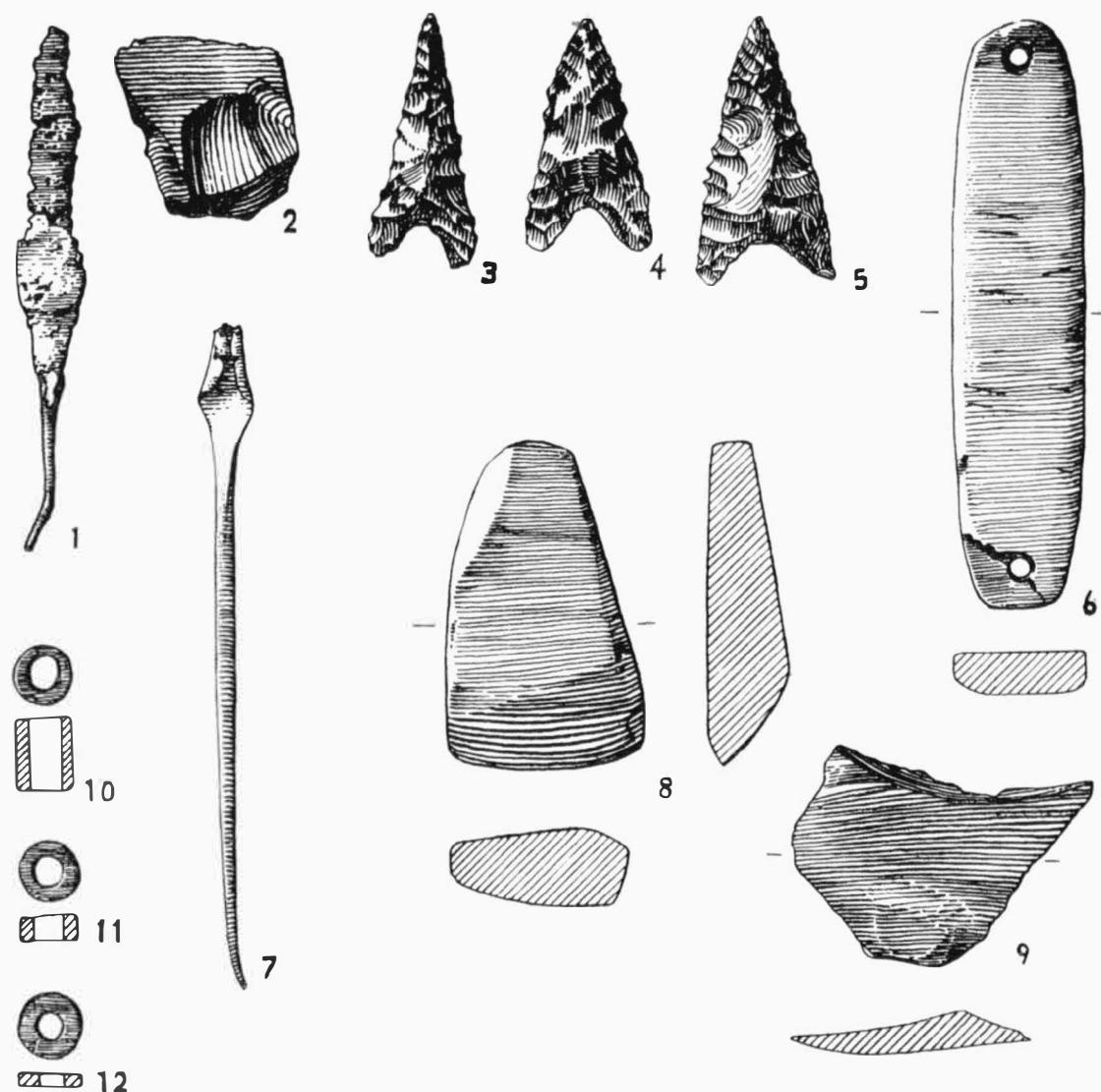
Redaktoři: Dr. A. Medunová, dr. J. Meduna, dr. J. Řihovský

Překlady: Helena Plátková

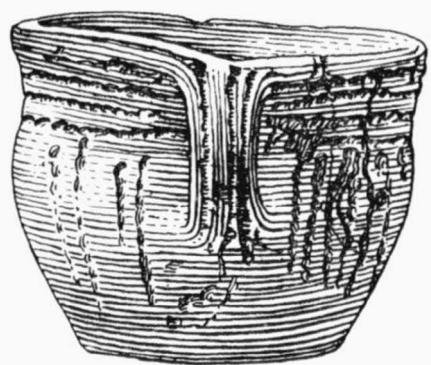
Na titulní obálce: Bronzový terč ze slovanského hradiška v Mikulčicích

Tiskem: Grafia, n. p., Brno, provozovna 04, Gottwaldova 21

Vydáno jako rukopis — 450 kusů — neprodejné.

13

Tabulka 14

Holešov (o. Kroměříž). Pohřebiště nitranské skupiny. Výběr nálezů z hrobů. — Gräberfeld der Nitragruppe. Auswahl aus den Grabfunden.